

Утюж Ірина Геннадіївна

*доктор філософських наук, професор, завідувач кафедру суспільних дисциплін
Запорізького державного медичного університету, Запоріжжя, Україна*

Спиця Наталя Валеріївна

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін
Запорізького державного медичного університету, м. Запоріжжя, Україна*

ТРАНСГУМАНІЗМ ЯК ЗАМІННИК ВІРИ

Більшість філософських ідей, що намагаються осмислити явища сучасного світу констатують наявність прірви між реальністю та ймовірністю у всіх сферах людського буття, що тільки поглиблюється з часом. Сучасна людина вимушена робити неймовірну кількість виборів і їх правильність або хибність наповнюють наше життя невротизмом, відчуттям хронічного психозу. Кожен намагається віднайти свій гомеостаз різними методами, найдавніший і найпоширеніший з них – релігія. Незважаючи на сучасні процеси, релігійна культура залишається в світі культури самостійним і повноцінним явищем щонайменше з трьох причин: антропологічних і онтологічних вимог людської природи; широкого функціонального діапазону релігій; потреби соціуму мати структуру, яка виконувала б смислоутворюючу, легітимізуючу, інтегруючу і виховну функцію.

Людство умовно ділиться на тих, хто вірить в бога і тих хто не вірить, а ті, хто має сумніви, як правило майже визначились з відповіддю і вже схилились на один чи інший бік.

Джон Нейсбіт характеризує ситуацію, що виникла в США середини 80-х ХХ сторіччя виникненням нової сильної хвилі зацікавленості в релігії. Активізація інтересу до релігії наприкінці минулого століття стала доволі багатоваріантною: суворі конгрегації сповнені оптимізму через постійний

активний приріст своїх послідовників, в той самий час коли старі, ліберальні церкви втрачають прихильників.[1, с.339]. Таку особливість автор пов'язує з тим, що в бурхливий і невизначений час людина не шукає сумнівів, навпаки, їй потрібна чітка структурованість, опора, а не дискусії.

Вірити в Бога означає зробити ірраціональний стрибок від незрозумілої реальності до впевненості в щось, що не можна досягнути, до непізнаного. Людина робить все можливе для того, щоб сховатись від ніцшеанського «бог помер», не приймати фактор своєї свободи від вищого начала, адже це стає надто тяжким тягарем відповідальності за кожен свій вчинок. З іншого боку ті, хто прийняв декларовану смерть бога, почали шукати втіхи в іншому, адже екзистенцій та проблематика нашого сучасного ества нікуди не зникає, трагедія відчуття занедбаності, приреченості на свободу залишається гострою і болючою.

Як відмічають автори роботи присвяченій футурологічним прогнозам розвитку людства, у більшості випадків філософських та релігійних вчень присутні зародки ідей, які зараз можна назвати підґрунтям для трансгуманізму. Це ідеї пов'язані з пошуком відповіді на проблему смерті і недосконалості [2, с.239]. Навіть одне з найважливіших питань філософії – онтологічне питання первинності матерії чи свідомості ґрунтується на проблемі людського безсмертя. Потяг до онтології завжди має вихід на антропологічний контекст, людина бажає зрозуміти світ з себе і для себе.

Метафізичний аспект ідеалізму багато віків заявляв про первинність ідеального і закликав до віри у вічне життя. Віра підкріплювалась релігією, інститутом церкви, особистим містичним досвідом, тертуліанівським «вірую, бо абсурдне». Починаючи з ХХ сторіччя цинізм глобалізованого світу констатував смерть Бога, знецінив все, що не може бути підкріплено науковим фактом і зробив людину нещасною, одинокою у світі де ми отримали дозвіл на все і прийшло Ніщо.

Саме в цей час світ і поділився на тих хто залишився з релігією, хоча став іноді більш агресивним і нетерпимим до іншої точки зору (логічно, що заради

збереження своєї стабільності система не бажає отримувати зайву інформацію ззовні) і тих, хто отримали свою особисту прірву атеїста, поринули у войовничий світ матеріальної реальності підкріпленої емпіричним фактом. Але людина за будь яких часів і умов існування залишається людиною і продовжує шукати сенс свого життя, який так легко втрачається коли матеріалістична концепція зводить всю драму людського життя до елементарного біологічного розпаду на органічні рештки. Тому, матеріалісти продовжили пошуки свого безсмертя через ідею трансгуманізму. За умови, що матерія первинна – питання безсмертя, як фізичного вічного існування має і може бути вирішене завдяки новим технологіям. Безсмертя на матеріальній основі можливе, якщо уможливити безперервне зростання тривалості життя, впевнені певні кола науковців та філософів сучасності. «Що знає про життя людина, сповнена страху, людина, яка переймається безпекою, людина, яка працює за наймом, занурена в турботи, людина занурена в історію, занурена в планування? Якщо зробимо підсумок, що зараз визначає зміст нашого життя, отримаємо багато упущеного і мало справдженого, багато невиразних мрій і мало реальності. Тут життя означає: «поки-що-не-бути-мертвим»[3, с.432].

Трансгуманізм ніби приймає естафету у релігії. Якщо порівнювати християнські ідеї з трансгуманістичними маємо однакове ставлення до людини, як вищої цінності. Безкінечний розвиток і вічне життя – прагнення, що втілюються як у релігійні обіцянки так і трансгуманістичні прогнози. «Трансгуманізм означає відмову від монотонної праці, рабства консервативної моралі, рабства неприйнятних соціальних умов, цінностей, що нав'язуються, стандартів та стереотипів, рабства хвороб і смерті» [2, с.240]. Можливо, найнесправедливіше у нашому житті – його кінець, смерть. Нещастя у всі часи було пов'язано із втратою, хворобами, стражданням та смертю. Тому, боротьба за радикальне продовження людського життя у здоровому, сповненому сил тілі є боротьбою за найбажаніше, те, що раніше міг обіцяти тільки Бог. Трансгуманізм спирається на розуміння того, що будь яка цінність має сенс тільки за умови існування головного – людського життя.

Що означає трансгуманізм, як специфічний заміник віри в бога, чи дійсно він виправдає сподівання людей на вічне життя і, як наслідок, вічне щастя? Людина постмодерну стала мірилом всіх речей. Сучасний світ нівелює гуманістичну модель людини, яка має вийти за межі себе, стати кимось більшим ніж вона є. Саме за таких умов має сенс віра в універсальне абсолютне начало. Ультралібералізм стверджує, що людина може і має бути ніким іншим аніж самою собою. Знищено зв'язок з усім позаіндивідуальним та трансцендентним. Тоді більше немає сенсу задавати інтелектуальні питання, якщо вони не прив'язані до розвитку науки і техніки, націлених на вдосконалення фізичного тіла для вічного земного життя. А навіщо робити безкінечним життя істоти, яка без цих інтелектуальних питань вже прийшла в Ніщо?

Література.

1. Нейсбит Д. Мегатренды /Д. Нейсбит; Пер. с англ. М.Б. Левина, — М.: ООО «Издательство АСТ»; ЗАО НПП «Ермак», 2003. — 380 с.
2. Турчин А.В. Футурология. XXI век: бессмертие или глобальная катастрофа? / А.В. Турчин, М.А. Батин. – М: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. – 263с.
3. Слотердаjk. П. Критика цинического разума / Петер Слотердаjk; пер. с нем. А. Перцева; испр. изд-е. — Екатеринбург: У-Фактория, М.: АСТ МОСКВА, 2009. — 800 с.

Утюж І. Г. Трансгуманізм як заміник віри / І. Г. Утюж, Н. В. Спиця // Реформація і трансформація суспільства : досвід минулого і виклики сучасності : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 8-9 грудня 2017 р.). – Львів, 2017. – С. 233-235.